

Nota van Inlichtingen marktconsultatie voor de 'Monitor Ondernemingsklimaat' met TN-kenmerk 610829

Datum: 1 oktober 2026

In deze Nota van Inlichtingen geeft opdrachtgever antwoord op de in het kader van de hierboven genoemde marktconsultatie gestelde vragen en geplaatste opmerkingen.

Vraag	Vraag	Antwoord
1.	Kan EZK aangeven welke onderdelen van de huidige Monitor Ondernemingsklimaat als vast uitgangspunt worden gezien en op welke onderdelen de opdrachtgever expliciet ruimte ziet voor alternatieve methodieken of innovatieve oplossingen?	De drie inzichten van de Monitor Ondernemingsklimaat staan vast: 1. Inzicht in de mening van ondernemers over het Nederlands ondernemingsklimaat 2. Inzicht in de ontwikkeling van 6-8 factoren die mede bepalend zijn voor het Nederland ondernemingsklimaat 3. Inzicht in de ontwikkeling van het Nederlands ondernemingsklimaat in internationaal perspectief. Een deel van hoe de inzichten tot stand moeten komen en welke kwaliteitseisen worden gesteld, staat vast (zie 3.4 van het marktconsultatiedocument). Daarnaast is er is ruimte voor aanvullende innovatieve oplossingen in de wijze waarop deze inzichten tot stand komen. Dit vormt een onderdeel van de gunningscriteria. .
2.	De opdrachtgever streeft een "kwaliteits- als een efficiencyslag" na. Kunt u toelichten wat verbeterd moet worden en welke lessen u als opdrachtgever trekt uit de eerdere iteraties van de monitor? (sectie 3.1, aanleiding van de voorgenomen aanbesteding)	Onder een "kwaliteits- en efficiencyslag" verstaan wij onder meer het volgende: - Een bredere basis om inzicht te krijgen in de mening van ondernemers over het Nederlands ondernemingsklimaat - In overleg met de opdrachtgever een meer toegespitste selectie van indicatoren en data om inzicht te krijgen in de ontwikkeling van factoren die

Vraag	Vraag	Antwoord
		mede het Nederlands ondernemingsklimaat bepalen (factoren in overleg tussen opdrachtgever en opdrachtnemer te bepalen). - Waar mogelijk het gebruik van nieuwe technologieën om dit efficiënt te realiseren. De monitor Ondernemingsklimaat voldoet in de basis aan de kennisbehoefte. De monitor moet echter meer dan in het verleden robuust zijn (denk aan bijv. aantal respondenten) en inzichten bieden om rijksbreed en extern (opkomende) knelpunten in het ondernemingsklimaat te agenderen.
3.	De vraagstelling van de consultatie raakt verschillende punten waarop concurrentie zal plaatsvinden in de uiteindelijke aanbesteding (keuze in fundament, consortiumvorming, methodologische overwegingen, etc.). Kunt u reflecteren op de vorm van de marktconsultatie waarin uitkomsten publiek worden gedeeld? (sectie 4 vragen van de opdrachtgever aan de markt & sectie 6 randvoorwaarden en uitgangspunten)	Uitkomsten van de marktconsultatie worden zeer beperkt in een generiek, geanonimiseerd verslag als bijlage gedeeld bij de aanbestedingsdocumenten, indien na de marktconsultatie een aanbesteding volgt. Hierin wordt geen concurrentiegevoelige informatie gedeeld en wordt voorkomen dat informatie herleidbaar is tot een individuele deelnemer aan de marktconsultatie. . Opdrachtgever beoogt de uitkomsten van de marktconsultatie, voor zover relevant, te gebruiken om bijvoorbeeld de aanbestedingsdocumenten te verbeteren en beter te laten aansluiten op de markt. De uitkomsten van de consultatie zullen alleen een weerslag vinden in eventueel de aanbestedingsdocumenten en niet verder publiekelijk worden gedeeld, tenzij hiertoe een beroep wordt gedaan door een deelnemende partij. In dat geval wordt er informatie vanuit de marktconsultatie geanonimiseerd gedeeld met alle genodigde partijen.
4.	Er staat bij vraag 3 dat de informatie vertrouwelijk wordt behandeld - kunt u bevestigen of dit ook de andere vragen betreft? (sectie 4 vragen van de opdrachtgever aan de markt, vraag 3)	Zie het antwoord op vraag 3.
5.	In hoeverre vindt de opdrachtgever het realistisch dat er financiële schattingen worden gegeven dienen te worden terwijl de opdrachtoomschrijving beknopt is weergegeven en de consultatievragen deels gaan over de vormgeving van de opdracht? (sectie 4 vragen van de opdrachtgever aan de markt, vraag 3 en 4)	De opdrachtgever begrijpt dat de precieze kosten in deze fase nog niet exact kunnen worden vastgesteld. Er is dan ook gevraagd om een inschatting te geven van jaarlijkse kosten met een bandbreedte.

Vraag	Vraag	Antwoord
6.	Kan de opdrachtgever inzicht geven in de procesmatige aspecten van de opdracht voor het uitvoeren van de monitor, zoals afstemming met opdrachtgever, bijeenkomsten, mogelijke begeleidingscommissies, etc. (sectie 3.2 beschrijving en doel van de opdracht)	Voor de afstemming en overleggen wordt uitgegaan van: - Een begeleidingscommissie met interne en externe partners, in aanwezigheid van de opdrachtnemer. Deze zal gedurende het productieproces 3 keer bij elkaar komen. - Afstemming tussen vaste contactpersonen van de opdrachtgever-opdrachtnemer: er wordt een kickoff meeting voorzien bij de start van het project en maandelijkse projectoverleggen. Een verdergaande gedetailleerde beschrijving op het door u gevraagde is voor nu voor opdrachtgever niet mogelijk. Houdt er wel rekening mee dat procesmatige aspecten onderdeel kunnen worden van het Programma van Eisen, afhankelijk van de uitkomsten van de marktconsultatie en het belang dat opdrachtgever hecht aan de procesmatige aspecten. Daarom verlangt opdrachtgever vanuit de consultatie inzicht in de voor potentieel opdrachtnemer belangrijke procesmatige aspecten.
7.	Kan de opdrachtgever zelf ook toelichten in hoeverre innovatieve methoden en/of het gebruik van AI vanuit het perspectief van de opdrachtgever wenselijk is? (sectie 4 vragen van de opdrachtgever aan de markt, vraag 5)	Gebruik van innovatieve methoden en/of gebruik van AI zijn geen doel op zich. Het is een mogelijk middel om te komen tot een efficiëntere dataverzameling en data-analyse.
8.	Er wordt aangegeven 6-8 factoren te zullen zijn voor de meso-analyse, welke 6-8 factoren gaat het om? (sectie 3.4 eisen aan de opdracht en marktpartijen)	Hierbij kunt u denken aan factoren zoals kwaliteit beroepsbevolking, beschikbaarheid/kosten energie of fiscale voorzieningen. De definitieve selectie wordt, op voorstel van de opdrachtgever, vastgesteld bij start van het project, omdat deze ieder jaar iets kunnen wijzigen, afhankelijk van prioriteiten die naar voren komen uit surveys en stakeholderdialogen.
9.	Voor de macro-analyse wordt aangegeven dat er reeds veel basismateriaal beschikbaar is, om welk materiaal gaat het? (sectie 3.4 eisen aan de opdracht en marktpartijen)	Daarbij valt te denken aan de bekende internationale rankings (bijvoorbeeld van IMD Business School met onderliggende data, World Intellectual Property Organization (WIPO), Europese Commissie en internationale databanken van bijvoorbeeld Eurostat, Wereldbank en Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO)).

Vraag	Vraag	Antwoord
10.	<i>"Uitvoering van de enquête mag niet leiden tot verhoging van de enquêtedruk onder ondernemers. Potentiële opdrachtnemers moeten gebruik maken van bestaande Nederlandse infrastructuur zoals herhaalde periodieke enquêtes of bestaande panels."</i> Bij elke vorm van vraagstelling neemt de druk op ondernemers toe, ook via bestaande enquêtes zal dit vaak leiden tot extra vragen of verschuiving van vragen naar andere enquêtes. Kan de opdrachtnemer toelichten hoe deze eis moet worden geïnterpreteerd? (sectie 3.4 Eisen aan de opdracht en marktpartijen, eis 1)	Dit dient te worden gelezen als: er mag worden aangesloten bij bestaande enquêtes en panels. Bestaande enquêtes mogen worden uitgebreid. Bestaande panels mogen worden bevraagd. Nieuwe enquêtes die worden uitgezet naar een nieuwe steekproef uit de populatie (of andere vormen van opiniepeiling) zijn niet de bedoeling.
11.	Er is een grote wens tot uitsplitsen van enquêteresultaten. Is de wens om zowel bedrijfssectoren als grootteklassen tegelijk te splitsen (bijv. Grootbedrijven in sector F), of alleen los van elkaar? Wat zijn de verwachtingen van de opdrachtgever rondom groepen die niet groot zijn, zoals grootbedrijven? (sectie 3.4 Eisen aan de opdracht en marktpartijen, eis 2)	Het zou wenselijk zijn als de respons dusdanig hoog is, dat sectoren en grootteklassen kunnen worden gekruist. Als dat niet mogelijk is, kan worden volstaan met uitsplitsing van de resultaten naar resp. sectoren en grootteklassen. Daarbij gelden wel de geëiste uitsplitsingen zoals aangegeven in 3.4 van de marktconsultatie.
12.	Is "ondernemingen <1 werkzame persoon" nog een losse categorie? (sectie 3.4 Eisen aan de opdracht en marktpartijen, eis 2)	Nee, dit is geen losse categorie. Het primaire doel van de Monitor Ondernemingsklimaat is inzicht in het Nederlands ondernemingsklimaat voor bedrijven met personeel.
13.	Voor de micro-analyse geldt als eis dat potentiële opdrachtnemers gebruikmaken van bestaande Nederlandse onderzoeksinfrastructuur, zoals periodiek herhaalde enquêtes of bestaande panels. Kunt u voorbeelden noemen van enquêtes of panels die u hiervoor geschikt acht?	De opdrachtgever schrijft geen specifieke enquête of panel voor, maar laat de keuze voor de meest passende onderzoeksinfrastructuur over aan de expertise en netwerk van de inschrijvers.
14.	In hoeverre staat u open voor het gebruik van alternatieve, minder directe vraagtechnieken in de enquête die wordt afgenomen onder ondernemers?	Daar staat opdrachtgever voor open, mits die beantwoorden aan de eis van representativiteit en van mogelijkheid tot uitsplitsing naar resp. sectoren en grootteklassen. De wijze waarop dit in de uiteindelijke aanbestedingsdocumenten wordt meegenomen, bijvoorbeeld via de gunningscriteria, is op dit moment nog niet vastgesteld.
15.	Kunt u aangeven wanneer u naar verwachting de offerteaanvraag publiceert voor het nieuwe raamcontract voor de monitor vanaf 2027?	Indien de voorgenomen aanbesteding doorgang vindt, wil opdrachtgever deze z.s.m. publiceren. De wens is om dit voor het einde van dit jaar te doen.
16.	Ziet u toegevoegde waarde in directe samenwerking met het bedrijfsleven, bijvoorbeeld via één of meer brancheverenigingen, bij de uitvoering van de opdracht?	Dat kan van toegevoegde waarde zijn maar het mag de onafhankelijkheid van het onderzoek niet in de weg staan.
17.	U vraagt marktpartijen bij verschillende vragen inzicht te geven in hun voorgestelde methodologie. Dergelijke informatie maakt veelal onderdeel	Dergelijke input wordt zoveel mogelijk vertrouwelijk behandeld, waarbij de opdrachtgever in ieder geval rekening

Vraag	Vraag	Antwoord
	uit van de onderscheidende aanpak van een potentiële opdrachtnemer en kan concurrentiegevoelige elementen bevatten. Bent u bereid om input met betrekking tot de voorgestelde methodologie, inclusief eventuele innovaties, verbeteringen of alternatieve werkwijzen, vertrouwelijk te behandelen en niet openbaar te maken?	houdt met de gerechtvaardigde (zakelijke) belangen van partijen. Zie ook de antwoorden op vragen 3 en 4. In een uiteindelijk verslag worden slechts de belangrijkste conclusies beschreven, zonder specifieke verwijzingen naar deelnemers of commercieel gevoelige informatie. Daarnaast benadrukt opdrachtgever het vrijwillige en vrijblijvende karakter van deelname aan deze marktconsultatie. Indien u een vraag of vragen niet wilt beantwoorden, bent u hier niet toe verplicht.
18.	Naast de Monitor Ondernemingsklimaat is recent ook de Staat van het MKB gepubliceerd. Hoe zullen beide onderzoeken met elkaar samenhangen?	De publicatie Staat van het MKB wordt komende maanden in zijn huidige vorm geëvalueerd. Deze staat los van de Monitor Ondernemingsklimaat.
19.	Naast de Monitor Ondernemingsklimaat is recent ook de Staat van het MKB gepubliceerd, deze werd op een vergelijkbare manier uitgevoerd als de Monitoring ondernemingsklimaat. Is EZK voornemens om ook deze uitvoering aan te bieden aan de markt, en zoniet, waarin verschillen deze beide onderzoeken waaruit dit onderscheid voortvloeit?	De Staat van het MKB en de Monitor Ondernemingsklimaat hebben verschillende doelen en methoden. De Staat van het MKB belicht ontwikkelingen van en binnen het mkb als populatie (zoals belang in de economie en bedrijfsprestaties). De Monitor Ondernemingsklimaat belicht ontwikkelingen in de bedrijfsomgeving van zowel mkb als grootbedrijf.
20.	Onderdeel 4 consultatiedocument: Kunt u aangeven wat het huidige Conceptuele model voor ondernemingsklimaat is wat gehanteerd wordt als wetenschappelijk fundament?	Dit conceptuele model is ontwikkeld door SEO en Amsterdam Centre for Business Innovation, op basis van een model van CBS (2013). Het model is te vinden in de Monitor Ondernemingsklimaat 2025 pagina 10 .
21.	Onderdeel 4 consultatiedocument: U vraagt bij vraag vier een relatieve verdeling van de kosten voor dataverzameling en analyse. Is het ook gewenst om inzichtelijk te maken welk deel van het budget ingezet wordt voor duiding en opleveren van handvatten, belangrijke onderdelen zoals u ook in 3.1 en 3.2 aangeeft?	Het is inderdaad gewenst om een schatting te geven van de relatieve verdeling van de kosten voor 1. Dataverzameling 2. Data-analyse 3. Duiding. Deze activiteiten vormen de basis van de Monitor Ondernemingsklimaat.